

Το Μουσείο Μεταλλευτικής και Μεταλλουργικής Τεχνολογίας του Τεχνολογικού - Πολιτιστικού Πάρκου Λαυρίου:

Γενική προσέγγιση και ειδικότερες προτάσεις πραγματοποίησης*

1.0. Εισαγωγικά:

Η μοναδικότητα του Μουσείου Τεχνολογίας Λαυρίου.

1.1. Το Μουσείο Τεχνολογίας και η παρουσίαση της συνεχούς μεταλλευτικής ιστορίας του Λαυρίου

Η συγκρότηση του Τεχνολογικού Πάρκου Λαυρίου, ως χώρου με ερευνητική και παραγωγική σκοπιμότητα, συνδέθηκε από την αρχή της σύλληψής του με μια παράλληλη πολιτιστική προσέγγιση – έτσι ώστε ο τελικός τίτλος της περιγραφής του να οριστεί ως «Τεχνολογικό και Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου».

Στα πλαίσια της πολιτιστικής συνιστώσας του Τεχνολογικού Πάρκου, η ιδιαίτερη απαίτηση του Μουσείου Μεταλλευτικής και Μεταλλουργικής Τεχνολογίας Λαυρίου, είναι βέβαια άμεσα αποδείξιμη.

Το Μουσείο αυτό σκοπό θα είχε να συγκροτήσει και να μεταφέρει στους επισκέπτες του, τα ιστορικά στοιχεία από ένα γεγονός μοναδικό για την Ελλάδα και εξαιρετικά σπάνιο για τον κόσμο ολόκληρο.

Να παρουσιάσει δηλαδή τα ιστορικά στοιχεία, για την αδιάκοπη διαδικασία εξόρυξης στη Λαυρεωτική, από τον 14ο έως τον 20 π.Χ. αιώνα και στην συνέχεια, κατά το εγγύτερο παρελθόν από το 1860 μέχρι το 1980.

* Το κείμενο αυτό αποτελεί συνεπτυγμένη μορφή των προτάσεων για το Μουσείο Τεχνολογίας, όπως αυτές διατυπώθηκαν κατά το Διατηρητικό Ερευνητικό Πρόγραμμα του Ε.Μ.Π., που ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 1985. Την ομάδα έρευνας αποτελούσαν κατά το Πρόγραμμα αυτό, οι Σ. Χαράλαμπίδου-Διβάνη (επιστ. υπεύθυνος, Επικ. Καθηγήτρια ΕΜΠ), Κ. Γαβρόγλου (επιστ. υπεύθυνος, Καθηγητής Παν. Αθηνών), Π. Βούλγαρη - Λαμπίρη (ερευνήτρια, οικονομολόγος), Β. Κυριάκη (ερευνήτρια, Επικ. Καθηγήτρια ΕΜΠ), Ο. Μάρη (ερευνήτρια, αρχιτέκτων Σύμβουλος ΥΠΠΟ), Μ. Μπαμπάλου-Νουκάκη (ερευνήτρια, Επικ. Καθηγήτρια ΕΜΠ), Κ. Μωραΐτης (ερευνήτης, Επικ. Καθηγητής ΕΜΠ), Α. Νούσια (ερευνήτρια, αρχιτέκτων Σύμβουλος Βρετανικού Μουσείου), Σ. Ξενοπούλου (ερευνήτρια, λέκτωρ ΕΜΠ), Θ. Παπαδημητρίου (ερευνήτης, Καθηγητής ΕΜΠ), Γ. Παπαδόπουλος (ερευνήτης, ηλεκτρολόγος/μηχανολόγος μηχανικός), Ε. Χατζηαργυρού (ερευνήτρια, ζωγράφος). Την προσαρμογή του κειμένου για τις ανάγκες της παρούσας έκδοσης πραγματοποίησε ο Κ. Μωραΐτης, αρχιτέκτων, Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ.

1.2. Το Μουσείο Τεχνολογίας και η συσχέτισή του με την ευρύτερη περιοχή της Λαυρεωτικής και με το συγκρότημα της πρώην Γαλλικής Εταιρείας.

Πέρα από το πρώτο βασικό επιχείρημα, της συνεχούς μεταλλευτικής ιστορίας, που ξεκινά από την προκλασική εποχή για να φθάσει ως τις μέρες μας και που οφείλουμε να την παρουσιάσουμε και να την παρουσιάσουμε, η ίδρυση του Μουσείου Τεχνολογίας συνδέεται και με μια σειρά από άλλους σημαντικούς λόγους, που ενισχύουν τη μοναδικότητά του για τον ελληνικό χώρο.

– Συνδέεται γενικότερα με τη διάσωση και παρουσίαση της ιστορίας της ευρύτερης περιοχής της Λαυρεωτικής.

Τον ευρύτερο δηλαδή χώρο της μεταλλευτικής δραστηριότητας, που περιλαμβάνει πέρα από την επαλληλία των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων, σημαντικούς αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους και ο οποίος χαρακτηρίζεται επιπλέον από σημαντικά για την αισθητική τους ποιότητα και ιδιοτυπία τους τοπία.

– Συνδέεται ειδικότερα με τη διάσωση και παρουσίαση του συγκροτήματος της πρώην Γαλλικής Εταιρείας Μεταλλείων Λαυρίου.

Το συγκρότημα της πρώην Γαλλικής Εταιρείας, οι κτιριακές του εγκαταστάσεις και οι υπαίθριες διαμορφώσεις του, αποτελεί μια ευρύτατη μουσειακού ενδιαφέροντος πολιτιστική ενότητα 250.000 μ², η οποία μαζί με το Μουσείο Τεχνολογίας μπορεί να συγκροτήσει ένα μοναδικό για τον ελληνικό χώρο σύνολο.

– Συνδέεται τέλος με την απαίτηση του Δήμου Λαυρίου και των γειτονικών κοινοτήτων Καμάριζας και Πλάκας για πολιτιστική δραστηριότητα, ικανή να εξασφαλίσει τη σύνδεση της τοπικής βιομηχανικής κληρονομιάς με τη σημερινή πραγματικότητα.

2.0 Το μουσειακό ενδιαφέρον της παλαιότερης βιομηχανικής πράδοσης και η συσχέτισή της με την τεχνολογική ταυτότητα των κοινωνιών μας.

Η μουσειακή παρουσίαση, η διάσωση των ιστορικών στοιχείων και η προσφορά τους στις νεότερες κοινωνίες χαρα-

κτηρίζονται βέβαια από ένα γενικό πολιτιστικό ενδιαφέρον. Από τη διάθεση των κοινωνιών να σώσουν και να διατηρήσουν ίχνη, που η σπανιότητά τους και συχνά η αισθητική τους αξία τα καθιστούν πολύτιμα.

Αυτή όμως η αξιολόγηση των ιστορικών ιχνών, αντικειμένων ή κατασκευών ως «πολύτιμων», συνδέεται στις πλέον συνειδητές των περιπτώσεων με μια ιδιαίτερη απαίτηση κοινωνικής αγωγής. Επισημαίνει, άμεσα ή έμμεσα η θετική αξιολόγηση των ιστορικών ιχνών, πως η αποτίμηση του παρόντος πολιτισμού ή των μελλοντικών μας προτάσεων δεν μπορεί να συμβεί παρά με τρόπο συγκριτικό, ανάμεσα σε εμάς και στα πολιτιστικά μορφώματα του παρελθόντος. Ιδιαίτερα μάλι-

ως βασικούς στόχους του Μουσείου Μεταλλευτικής-Μεταλλουργικής Τεχνολογίας:

1. Την έκθεση των μηχανημάτων και την απαναράσταση των μεταλλευτικών και μεταλλουργικών τεχνικών.
2. Την παρουσίαση στοιχείων από την ιστορία της πόλης του Λαυρίου, που αναδεικνύουν τη σχέση της πόλης και της περιοχής της Λαυρεωτικής με τις μεταλλευτικές και μεταλλουργικές δραστηριότητες.

Από άποψη χωρική εξάλλου, τα εκθέματα του Μουσείου αναπτύσσονται σε δυο διακριτούς χώρους.

Στο συγκρότημα του παλιού Μηχανουργείου των εγκαταστάσεων της πρώην Γαλλικής Εταιρείας, όπου θα στεγάζεται το κυ-

στα, όταν ανάμεσα στα μορφώματα αυτά και σε μας η συσχέτιση είναι προφανής.

Με την έννοια αυτή οι κάθε είδους ιστορικές μαρτυρίες που αναφέρονται στο βιομηχανικό πολιτισμό, στα βιομηχανικά εργαλεία και τις μηχανές, στους βιομηχανικούς χώρους και τις γύρω τους εργατικές κατοικίες ή άλλες κτιριακές κατασκευές συνοδεύει, αποτελούν σημαντικά πολιτιστικά αγαθά. Η διατήρηση και «μουσειοποίηση» του μνημειακού αυτού υλικού, συνδέεται άμεσα με την κατανόηση της ιστορίας των τελευταίων αιώνων, με την κατανόηση των διαδικασιών εκείνων, μέσω των οποίων ο πολιτισμός μας έφθασε στη σημερινή του πολιτιστική, τεχνολογική και κοινωνική πραγματικότητα. Στο Τεχνολογικό-Πολιτιστικό πάρκο Λαυρίου, καθορίστηκε από την αρχή ως σημαντική, όπως τονίστηκε ήδη, η πρόθεση πλασιώσεως της ερευνητικής δραστηριότητας με πολιτιστικές λειτουργίες, απαραίτητες για να ενισχύσουν την επιθυμητή αυτή ιστορική αυτογνωσία.

3.0 Οι στόχοι και ο χαρακτήρας του Μουσείου Μεταλλευτικής - Μεταλλουργικής Τεχνολογίας.

Συνεχίζοντας την παρουσίαση, μπορούμε να περιγράψουμε

ρίως Μουσείο Τεχνολογίας, τη διαχείριση των οποίων θα έχει φορέας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και οι οποίοι θα συγκροτούν μια σειρά από Μουσειακούς Περιπάτους.

Είναι βέβαια αυτονόητο, πως για να υλοποιηθεί αυτή η παρουσίαση σε δυο συμπληρωματικές ενότητες, θα πρέπει ο υπεύθυνος φορέας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου να προσδιορίσει και να αναδείξει το μουσειακό χαρακτήρα του ευρύτερου χώρου του Τεχνολογικού Πάρκου. Με ανάλογη πάλι διάθεση συνεργασίας, το Μουσείο Τεχνολογίας του ΥΠ.ΠΟ. θα πρέπει να αντιληφθεί πως «οικοδομείται» στα πλαίσια ενός ευρύτερου πλέγματος δραστηριοτήτων, που καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από ερευνητικό προσανατολισμό.

4.0 Η γενική στάση προσέγγισης για το Μουσείο Μεταλλευτικής και Μεταλλουργικής Τεχνολογίας.

4.1. Ο πλούτος των ιστορικών πληροφοριών.

Ένα από τα καθοριστικότερα στοιχεία του συγκροτήματος του παλαιού Μηχανουργείου, αλλά και των υπόλοιπων χώρων της πρώην Γαλλικής Εταιρείας, είναι η ταυτότητά τους ως ιστορικών μνημείων, αλλά ακόμη περισσότερο το ιστορι-

κό βάθος και ο σύνθετος χαρακτήρας των πληροφοριών, στις οποίες αναφέρεται το συγκρότημα, όπως και το άμεσο περιβάλλον του.

Πρόκειται για πληροφορίες που εκτείνονται σε πολλές περιόδους της ελληνικής ιστορίας, παλαιότερης και σύγχρονης, έτσι ώστε το σύνολό τους να παρουσιάζεται ως το αποτέλεσμα επάλληλων ιστορικών επεμβάσεων, επάλληλων ιστορικών «στρώσεων», τον κατώτερο «φλοιό» των οποίων κατέχει η γεωλογική, «φυσική» ιστορία του τόπου, ενώ η σημερινή επέμβαση φιλοδοξεί να διαμορφώσει τον τελευταίο, ανώτερο φλοιό.

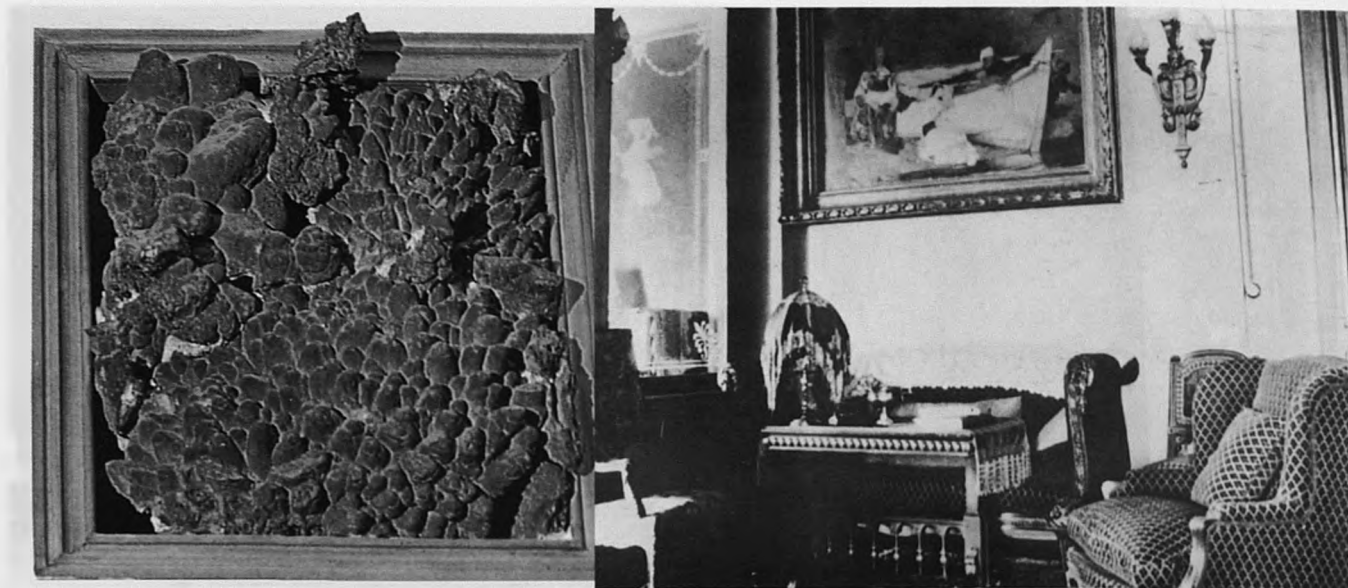
Επιπλέον οι πληροφορίες αυτές, εμφανίζονται ιδιαίτερα

μηριώσουν τις προτάσεις επέμβασης, στο χώρο του παλαιού Μηχανουργείου, κατά τη μετατροπή του σε Μουσείο Τεχνολογίας. Στα κριτήρια αυτά είναι φανερό πως πρέπει να περιλαμβάνονται κριτήρια λειτουργικού, κατασκευαστικού, οικονομικού χαρακτήρα.

Περιλαμβάνονται επίσης κριτήρια, συνδεδεμένα με την ιστορική τεκμηρίωση:

– είτε αυτά είναι κριτήρια αμιγώς ιστορικής σημασίας, οπότε αφορούν περισσότερο τον ιστορικό αναλυτή και τον ειδικευμένο στη βιομηχανική αρχαιολογία...

– είτε είναι κριτήρια με τα οποία οι ιστορικές παρατηρήσεις μετασχηματίζονται σε συνθετικές επεμβάσεις, τοπιακού,

σύνθετες. Αφορούν τη βιομηχανική αρχιτεκτονική, το μηχανολογικό εξοπλισμό, τις συνθήκες εργασίας, τη συγκρότηση του βιομηχανικού τοπίου και χαρακτηρίζονται συχνά, το νόμισαμε ήδη, ως μοναδικές.

4.2. Η γοητεία του προτεινόμενου μουσειακού χώρου.

Το τρίτο καθοριστικό στοιχείο για το ύφος των επεμβάσεων, μετά την ιστορική αξία των χώρων επέμβασης και τη μοναδικότητά τους, αφορά την επιρροή τους στην ευαισθησία του σύγχρονου επισκέπτη.

Το βιομηχανικό ερείπιο, ο παλιός βιομηχανικός χώρος, το παλαιό βιομηχανικό αντικείμενο, δεν αφορούν απλά τη βιομηχανική αρχαιολογία. Η ρομαντική σκέψη, σύγχρονη στην ανάπτυξη της με τη βιομηχανική κοινωνία δικαιούται να περιλάβει στην περιοχή του ποιητικού στοχασμού και τους εγκατελειμμένους βιομηχανικούς χώρους, δικαιολογώντας τη γοητεία τους.

4.3. Τα γενικότερα κριτήρια της επέμβασης.

Οι προηγούμενες παρατηρήσεις αποτελούν τις πρώτες κατευθύνσεις για την επιλογή κριτηρίων, που μπορούν να τεκ-

αρχιτεκτονικού, πλαστικού και εικαστικού χαρακτήρα.

Αποκαλούμε την τελευταία αυτή ομάδα κριτηρίων, «κριτήρια αισθητικής σημασίας», εννοώντας πως επιχειρούν να αποδώσουν, να μεταφέρουν στις υλικές κατασκευές τις πολιτισμικές αξίες, που προσδιορίζονται από την ιστορική τεκμηρίωση ή από την ιδιαίτερη ευαισθησία με την οποία ερμηνεύει το πολιτιστικό παρελθόν ο ασκημένος αρχιτέκτονας και ο εικαστικός καλλιτέχνης.

Πρόκειται ουσιαστικά για κριτήρια που συνοδεύουν και υποστηρίζουν τη συνθετική πράξη. Αφορούν την κλίμακα της επέμβασης, τις σχέσεις των συντιθέμενων μερών, την ιδιαιτερότητα των χρησιμοποιούμενων υλικών.

5.0. Η μετατροπή του παλαιού Μηχανουργείου σε Μουσείο Τεχνολογίας.

5.1. Το Μηχανουργείο ως Μουσείο του εαυτού του και η συσχέτισή του με τις εγκαταστάσεις της Γαλλικής Εταιρείας: Το Μουσείο Τεχνολογίας, περιορισμένο στο χώρο του Μηχανουργείου της Γαλλικής Εταιρείας, θα περιλαμβάνει κατ' αρχήν στο χώρο των Μόνιμων Εκθέσεών του, ως βασικό του

έκθεμα, την παλαιότερη λειτουργία του και τα μηχανήματά του. Θα αποτελεί με τον τρόπο αυτό «μουσείο του εαυτού του» και θα χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένη πρόθεση συντήρησης των παλιότερων χαρακτηριστικών του κτιριακού κελύφους και του εξοπλισμού.

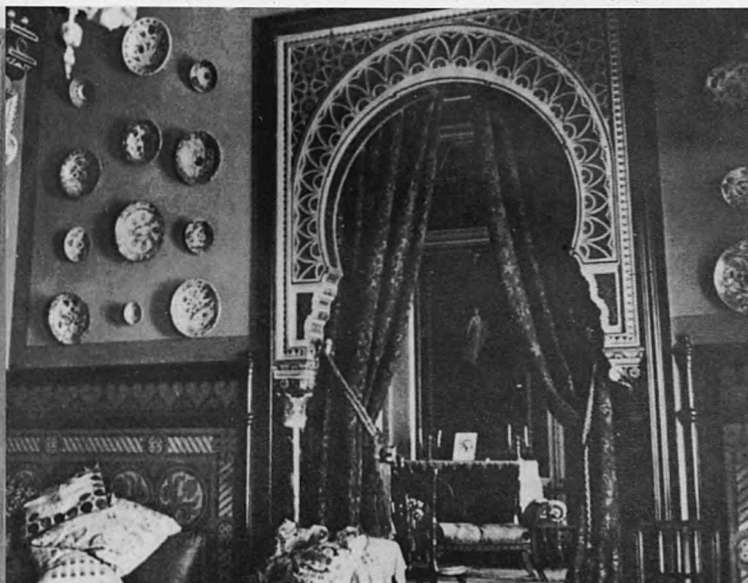
Πέρα όμως από αυτή τη συγκεκριμένη μουσειακή δραστηριότητα μπορούμε να αναφερθούμε στις αίθουσες των περιοδικών εκθέσεων του Μουσείου, όπως και στις πορείες των επισκεπτών στα υπόλοιπα κτίρια και τις υπαίθριες περιοχές των εγκαταστάσεων της Γαλλικής Εταιρείας. Για όλους αυτούς τους χώρους προτείνονται τρεις εναλλακτικές – συμπληρωματικές απόψεις μουσειακής προσέγγισης, που

υπαιθρίων περιοχών, οι οποίες παλιότερα συνδέονταν με τη διαδικασία και τις φάσεις της παραγωγής, είτε πρόκειται για τη συντήρηση των κτιριακών κελυφών.

Η άποψη αυτή θα καθορίσει, μερικά τουλάχιστον, τις επεμβάσεις, οποιαδήποτε από τις τρεις κατευθύνσεις και αν ακολουθηθεί. Η έμφαση της εφαρμογής της εντούτοις εξαρτάται από την απαίτηση προβολής του ιστορικού κύρια χαρακτήρα ή της συμμετοχής κύρια στις νεότερες τεχνολογικές εξελίξεις.

5.2.2. Η μεταλλευτική ιστορία στον Ελλαδικό χώρο.

Η προηγούμενη πρόταση στρέφει με έμφαση το ενδιαφέρον της στην ιστορική και τεχνολογική ιδιαιτερότητα του τόπου.

σκοπό έχουν να χαρακτηρίσουν το ύψος των επεμβάσεων. Οι τρεις αυτές διαφορετικές απόψεις αντιστοιχούν σε διαφορετικούς τρόπους παρουσίασης και επομένως με διαφορετική αντίληψη επέμβασης, τόσο από την άποψη της συγκρότησης και της επέμβασης στο εσωτερικό υπαρχόντων κτιριακών κελυφών, όσο και από την άποψη της διαμόρφωσης νέων κτιριακών προσθηκών. Θεωρήθηκε επιπλέον, ότι οι διαφορετικές αυτές αντιλήψεις επέμβασης δεν αφορούν απλά τη γενική συνθετική συγκρότηση του χώρου, αλλά εγγίζουν και αυτήν ακόμη την επιλογή και τη χρήση των υλικών.

5.2. Οι τρεις αντιλήψεις επέμβασης.

5.2.1. Το Μουσείο της Λαυρεωτικής:

Η πρώτη άποψη μουσειακής προσέγγισης επιμένει στην ιστορική ιδιαιτερότητα της Λαυρεωτικής, καλύπτοντας παράλληλα με τη μεταλλευτική ιστορία του χώρου, την κοινωνική και την πολιτιστική ιστορία του.

Η προσέγγιση αυτή επιχειρεί από άποψη επέμβασης να ανασυγκροτήσει τα περισσότερα κατά το δυνατόν στοιχεία του χώρου, είτε πρόκειται για διαδικασίες κίνησης και χρήσεις

Ο χώρος της Γαλλικής Εταιρείας εντούτοις, θα αποκτήσει με την ολοκλήρωση των επεμβάσεων και τις νέες ερευνητικές και πολιτιστικές χρήσεις του, σαφέστατη υπερτοπική σημασία. Με την έννοια αυτή η μουσειακή προσέγγιση μπορεί να έχει ως κύριο θέμα της, την ευρύτερη παρουσίαση της μεταλλευτικής ιστορίας στον ελλαδικό χώρο.

Όπως είναι φανερό, η δεύτερη άποψη μουσειακής προσέγγισης αναφέρεται σε μια παρουσίαση θεμάτων που υπερβαίνουν γεωγραφικά το συγκεκριμένο τόπο και τα συγκεκριμένα ιστορικά ίχνη. Η χαλαρότερη, σχετικά με την προηγούμενη άποψη, σύνδεση με τον υπάρχοντα χώρο από πλευράς θεματολογίας, η υπέρβαση των τοπικών ορίων, δικαιολογεί από άποψη ύψους επεμβάσεων τη συμπλήρωση των κτιρίων με νέες διακεκριμένες προσθήκες.

5.2.3. Η αναλογική προσέγγιση.

Η τρίτη άποψη στρέφεται στη σύγκριση ανάμεσα στην παρωχημένη πια τεχνολογία που καθόρισε τη μεταλλευτική δραστηριότητα του Λαυρίου και στις σύγχρονες βιομηχανικές και τεχνολογικές εξελίξεις.

Συνδέεται με την ουσιαστική συνολική δραστηριότητα που φι-

λοδοξεί να αναπτύξει το Τεχνολογικό Πάρκο, αποτελώντας ταινόχρονα χώρο διαφύλαξης και παρουσίας της μεταλλευτικής παράδοσης, καθώς και χώρο επιστημονικής έρευνας.

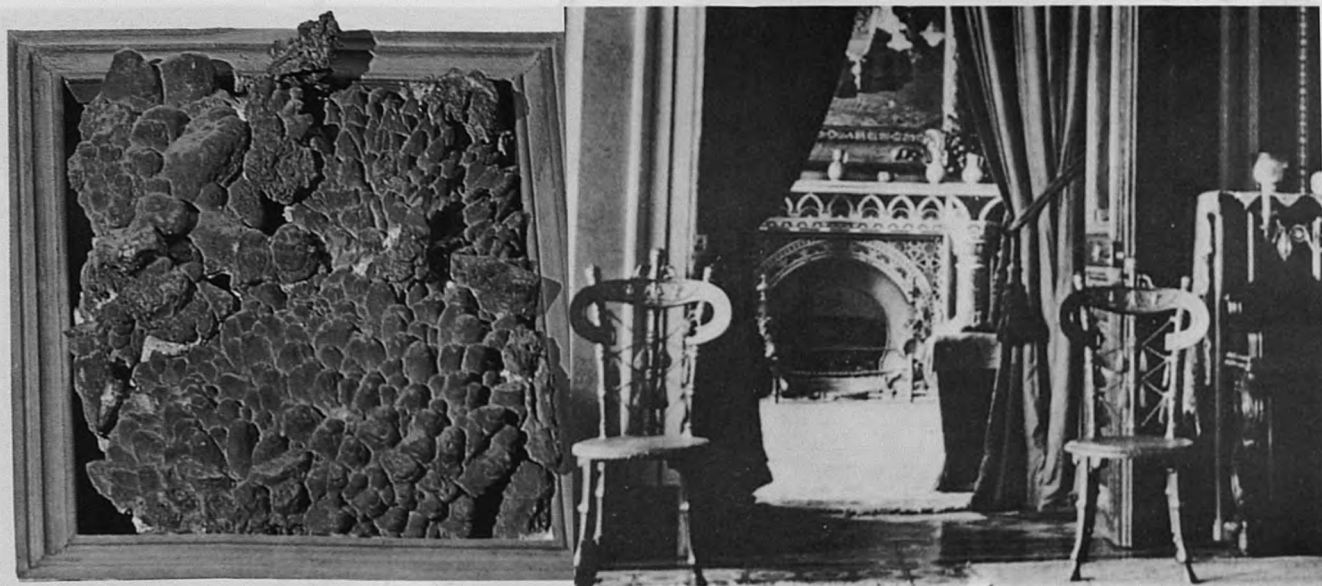
Από άποψη ύψους η πρόταση αυτή σημαίνει την αποδοχή της εξελικτικής διαδικασίας που χαρακτηρίζει τις βιομηχανικές και τεχνολογικές πρακτικές, τη δυνατότητα αντιθετικής συσχέτισης ανάμεσα στο τότε και στο τώρα.

Σημαίνει επομένως από την άποψη του χαρακτήρα των επεμβάσεων, την αντίστιξη ανάμεσα στις νεότερες επεμβάσεις και στο υπάρχον υπόβαθρο των επεμβάσεων αυτών. Την εμμονή στη χρήση νέων υλικών και εμφανώς νέων κατασκευαστικών προσεγγίσεων.

Από άποψη συσχέτισης σημαντική είναι η παρουσία ανάμεσα στους επιμέρους χώρους ανοιγμάτων επικοινωνίας, απαραίτητων παλιότερα για την παραγωγική δραστηριότητα στο σύνολο του χώρου. Είναι της τάξης των 3μ. περίπου, ενώ μεταξύ των δυο ακραίων προς το κτίριο της Επίπλευσης αιθουσών, δεν υπάρχει τοίχος αλλά πεσσosτοιχία.

Μπορούμε έτσι να μιλήσουμε για μια σειρά χώρων, που διαθέτουν τετραγωνικές κατόψεις ή ορθογωνικές με σχέσεις πλευρών 1/2 και που όλοι μαζί συνθέτουν ένα συνολικό επιμήκη χώρο, μήκους 65μ. περίπου και μέσου πλάτους 15μ.

Αυτός ο χώρος, ως ενότητα πλέον, επιβάλλεται στον επισκέπτη και τον προδιαθέτει να κινηθεί κατά μήκος του. Σημαντικό επί-

6.0. Η περιγραφή των χώρων του παλαιού Μηχανουργείου και οι βασικές διαπιστώσεις.

6.1. Οι ενότητες των χώρων και τα βασικά χαρακτηριστικά τους:

Το συγκρότημα του Μηχανουργείου, όπου κύρια θα ενταχθεί το Μουσείο Τεχνολογίας, αποτελείται από δυο διακριτές ενότητες χώρων, οι οποίες διαφέρουν ως προς το ύψος και το εμβαδό, αλλά και ως προς τον εξοπλισμό, που βρίσκεται σε αυτούς και αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας τους.

Η παλαιότερη ενότητα του κυρίως Μηχανουργείου στην υψηλότερη στάθμη, αποτελείται από μια αλληλουχία έξι χώρων, 15μ. πλάτους και εύρους που κυμαίνεται από 7,5 έως 13μ. Στεγάζονται με δίριχτη στέγη, με ξύλινα εμφανή ξευκτά, που εδράζονται σε παχείς λίθινους τοίχους.

Οι χώροι αυτοί εκτείνονται εν σειρά και αποτελούν τη μια παρειά του άξονα προσπέλασης του συγκροτήματος της Γαλλικής Εταιρείας, που οδηγεί στην περιοχή του κτιρίου των θρανστίρων.

της χαρακτηριστικό του χώρου αποτελεί ο ιδιότυπος φωτισμός του. Ασθενής, διολισθαίνει μέσα από το πάχος των τοίχων, χωρίς δυνατότητα επιβολής στην ομιχλώδη ποιότητα του εγκαταλειμμένου βιομηχανικού χώρου. Ποιότητα η οποία συντίθεται από οξειδωμένες επιφάνειες, από την απώθηση της αιθάλης των καμινιών στους τοίχους και στα ξευκτά, από την κατάρρευση των επιχρισμάτων και την αποσάθρωση των διαπιδων.

Η νεότερη ενότητα κτίστηκε μεταγενέστερα, σε επαφή με την επιμήκη όψη του Μηχανουργείου. Αποτελείται από δυο αίθουσες μεγάλων διαστάσεων (15X25μ² και 17,5X25μ² αντίστοιχα) και μια ακόμη νεότερη επιμήκη αίθουσα (7,5X25μ²) σε επαφή με αυτές.

Οι στενές όψεις αυτών των νεότερων αιθουσών, που φαίνεται να βρίσκονται σε επαφή με τους χώρους τις πρώτης φάσης οικοδόμησης του Μηχανουργείου, εφάπτονται στην πραγματικότητα με το έδαφος, γιατί η διαφορά στάθμης ανάμεσα στις παλαιότερες και τις νεότερες ενότητες του συγκροτήματος είναι 6,35μ.

Οι τρεις αυτές νεότερες αίθουσες εσωτερικά παρουσιάζουν χαρακτηριστικά ανάλογα με αυτά της παλιότερης ενότητας, με μεγαλύτερο βέβαια ύψος, ενώ η πρώτη προς το κτίριο της Επί-

πλευσης περιλαμβάνει μέσα στο ύψος των ζευκτών της πατάρι. Εξωτερικά οι νεότερες αίθουσες δημιουργούν ένα μέτωπο, που ορίζει μαζί με το κτίριο της Επίπλευσης ένα διευρυμένο υπαίθριο χώρο, απέναντι από τη σημερινή είσοδο. Χώρο που ορίζει την πρόσβαση προς τις εγκαταστάσεις της Γαλλικής Εταιρείας. Σε σχέση με τον εξοπλισμό που σώζεται, πρέπει να παρατηρήσουμε πως η παλαιότερη ενότητα περιέχει το σύνολο του εξοπλισμού της και πως οι φούρνοι και οι τήρες της θα μπορούσε να τεθούν σε λειτουργία με απλή συντήρηση.

6. 2. Βασικές Διαπιστώσεις.

Από την προηγούμενη περιγραφή γίνονται ίσως φανερές τέσσερις βασικές διαπιστώσεις, που επηρεάζουν σημαντικά τις προτάσεις για την οργάνωση του Μουσείου Τεχνολογίας.

- Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στην ενιαία και άνετη χρήση του συγκροτήματος αφορά στον τρόπο σύνδεσης των δύο, καθορισμένων από ανισοσταθμία των επιπέδων χρήσης τους, ενότητων του Μηχανουργείου.

- Το παλαιότερο τμήμα, που βρίσκεται στο άνω επίπεδο, είναι αυτό που συσχετίζεται εντονότερα με τα σημαντικά για την παραγωγική δραστηριότητα κτίρια της Γαλλικής Εταιρείας. Ορίζει επιπλέον τον παλιό βασικό «δρόμο» προσπέλασης προς τα κτίρια αυτά.

- Το κάτω νεότερο τμήμα ανοίγεται σε ένα διευρυμένο υπαίθριο χώρο, που οριοθετείται από το κτίριο της Επίπλευσης και τις υπαίθριες δεξαμενές.

- Καταλήγουμε έτσι στην τέταρτη και σημαντικότερη διαπίστωση, που αφορά τη σχέση του προτεινόμενου Μουσείου με τις γειτονικές του περιοχές υπαίθριων ή εσωτερικών χώρων: Η κύρια μουσειακή λειτουργία προϋποθέτει τη λειτουργική εμπλοκή και την αρχιτεκτονική επισημάνση μιας σειράς από άλλους χώρους, είτε υπαίθριους χώρους κύρια είτε πιθανόν και εσωτερικούς χώρους κτιρίων.

7.0. Οι τελικές προτάσεις για το Μουσείο Μεταλλευτικής και Μεταλλουργικής Τεχνολογίας.

7.1. Οι εναλλακτικές προτάσεις:

Μπορούμε μετά τις βασικές αυτές διαπιστώσεις να μιλήσουμε για μια σειρά εναλλακτικών λειτουργικών σεναρίων, που ξεκινούν από τις διαφορετικές δυνατότητες προσπέλασης-εισόδου στους χώρους του Μουσείου, για να προτείνουν στη συνέχεια διαφορετικές συσχετίσεις χώρων.

Οι τέσσερις σημαντικότερες από αυτές περιγράφουν τη δυνατότητα εισόδου:

1. Από την ενότητα των παλιότερων επάνω αιθουσών του Μηχανουργείου, ώστε ο επισκέπτης να ακολουθεί την καθορισμένη από την παραγωγική λειτουργία πορεία.

2. Από την περιοχή των παλαιότερων επάνω αιθουσών του Μηχανουργείου, αλλά σε χαμηλότερη στάθμη εισόδου από αυτήν του δαπέδου τους, με τη δημιουργία υπόσκαφου χώρου έτσι ώστε να αξιοποιείται καλύτερα η πίσω παρειά των

νεότερων κάτω αιθουσών.

3. Από την περιοχή των νεότερων κάτω αιθουσών, μέσω του εκτεταμένου υπαίθριου χώρου που βρίσκεται εμπρός από το κατώτερο τμήμα του Μηχανουργείου και πλάγια προς το κτίριο της Επίπλευσης.

4. Μέσω του κτιρίου της Επίπλευσης, αφού οι επισκέπτες ακολουθήσουν την πορεία μέχρι το πλάτωμα στο ύψος του κτιρίου του θραυστήρα.

7.2. Οι Κοινές Αρχές των Προτάσεων:

Χαρακτηρίζονται όμως οι σημαντικές αυτές εναλλακτικές προσεγγίσεις από μια σειρά κοινών αρχών, που αφορούν:

- Στη διατήρηση των χαρακτηριστικών των κτιρίων και του περιεχομένου τους, του μηχανικού δηλαδή εξοπλισμού, που σημαίνει την αποφυγή του κατακερματισμού των χώρων σε μικρές ενότητες, οι οποίες θα αλλοίωναν σημαντικά την αρχική βιομηχανική φυσιογνωμία τους.

- Στην ανάδειξη του πάνω επιπέδου του Μηχανουργείου, ως Χώρου Έκθεσης του εαυτού του, ως κατεξοχήν δηλαδή χώρου της μόνιμης έκθεσης.

- Στη χρήση της γωνιακής αίθουσας του πάνω επιπέδου του Μηχανουργείου ως χώρου πληροφόρησης – διαλέξεων (είτε στην περίπτωση της υπόγειας εισόδου ως χώρου έκθεσης της μεταλλευτικής και μεταλλουργικής τεχνολογίας).

- Στη χρήση του χαμηλότερου επιπέδου 0,00 του συγκροτήματος του Μηχανουργείου.

Το επίπεδο αυτό διαθέτει το πλεονέκτημα της επαφής με τον ευρύ υπαίθριο χώρο, που ορίζεται από το κτίριο του Μηχανουργείου και το πλάγιο μέτωπο της Επίπλευσης. Προσφέρεται έτσι για χρήσεις εκδηλώσεων που έχουν συνέχεια σε υπαίθριο χώρο, όπως εκθεσιακές χρήσεις ή συγκεντρώσεις. Ακόμη προσφέρει τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης και μεταφοράς μεγάλων αντικειμένων, παρατήρηση που εξηγεί την πρότασή μας για τη χρήση μέρους του ως χώρου συντήρησης, ανοιχτής σε θέαση, μη προσπελάσιμης όμως από το κοινό.

- Στη χρήση του υπάρχοντος παταριού που βρίσκεται στην κάτω αριστερή προς την επίπλευση αίθουσα, ως χώρου ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης, χώρου δηλαδή ενημέρωσης, αφιερωμένου στις νεότερες κύρια ηλικίες, με χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

- Στη διαμόρφωση παταριού και τις δυο χαμηλότερες αίθουσες, που μπορεί να χρησιμοποιείται για περιοδικές εκθέσεις. Όπως φαίνεται από τα σκαριφήματα των προτάσεων τα πατάρια αυτά καλύπτουν τμήμα του χώρου και μόνο, ώστε να είναι δυνατή η οπτική επαφή του επιπέδου του παταριού με το επίπεδο του ισόγειου.

- Στην πρόταση πυρήνα κατακόρυφης κυκλοφορίας σε κοινή θέση για όλες τις προτάσεις.

Αρχές δηλαδή, που μαζί με τις τρεις εναλλακτικές προτάσεις για το ύψος της επέμβασης μπορούν να κατευθύνουν με σαφή τρόπο την αρχιτεκτονική επεξεργασία του μουσειακού χώρου.